

Περιεχόμενα

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Χρησιμοποιώ τη γλώσσα για να επικοινωνήσω

Πραγματολογία - Γλωσσική χρήση

Ενότητα 1: Τι κάνω με τα λόγια;	12
Εύχομαι, υπόσχομαι, δηλώνω, συμβουλεύω, παρακαλώ – ζητώ, διατάζω – απαγορεύω, εκφράζω φιλική και ευγενική διάθεση (π.χ. έπαινο, συμπάθεια)	
Ενότητα 2: Πώς δημιουργώ ένα κείμενο;	20
2.1 Αναγνωρίζω τα είδη των κειμένων.....	20
Περιγράφω, αφηγούμαι, δίνω οδηγίες, χρησιμοποιώ επιχειρήματα	
2.2 Συνθέτω κείμενο	25
Συνθέτω παράγραφο, κειμενικοί δείκτες	
2.3 Επιλέγω το κατάλληλο ύφος ανάλογα με την περίπτωση	28
Επίσημο (τυπικό) – ανεπίσημο (οικείο) ύφος	
2.4 Ακολουθώ κανόνες στην επικοινωνία	29
Κανόνες συνεργασίας, κανόνες συμπεριφοράς	

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Μιλώ και γράφω - Φθόγγοι, γράμματα και συλλαβές

Φωνολογία και γραφή

Ενότητα 3: Πώς δημιουργώ λέξεις;	34
3.1 Φθόγγοι	34
3.2 Γράμματα.....	39
Ενότητα 4: Πώς προφέρω και γράφω λέξεις και φράσεις;	44
4.1 Λέξεις, συλλαβές, συλλαβισμός	44
4.2 Απαλοιφή φωνήεντος	46
4.3 Τόνος και άλλα ορθογραφικά σημεία.....	48
Έγκλιση του τόνου, διαλυτικά – απόστροφος – υποδιαστολή	
4.4 Σημεία στίξης	52
4.5 Τελικό -v	55

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

Σχηματίζω λέξεις

Κλιτική μορφολογία

Ενότητα 5: Πώς σχηματίζω λέξεις;	58
5.1 Τα μέρη του λόγου.....	58

5.2	Τύποι των λέξεων – Θέμα, κατάληξη.....	59
5.3	Γένος, αριθμός, πτώση.....	59
5.4	Τα άρθρα	60

Ενότητα 6: Μιλώ για ανθρώπους, ζώα, πράγματα, ενέργειες, καταστάσεις

	και ιδιότητες.....	63
	Το ουσιαστικό	
6.1	Είδη ουσιαστικών	64
6.2	Κλίση ουσιαστικών	64
	A Αρσενικά	65
	A.1 Ισοσύλλαβα σε -ης, -ας, -ος.....	65
	A.2 Ανισοσύλλαβα σε -ας, -ης, -ες, -ους.....	71
	A.3 Ανώμαλα αρσενικά	72
	B Θηλυκά	73
	B.1 Ισοσύλλαβα σε -α, -η, -ω	73
	B.2 Ανισοσύλλαβα σε -α, -ου	78
	B.3 Λόγια κλίση θηλυκών σε -ος	79
	B.4 Ουσιαστικά κοινού γένους	81
	Γ Ουδέτερα.....	82
	Γ.1 Ισοσύλλαβα σε -ο, -ι, -ος.....	82
	Γ.2 Ανισοσύλλαβα σε -μα, -ιμο, -ς, -ν, -υ	86
	Δ Ανώμαλα ουσιαστικά	91

Ενότητα 7: Δίνω περισσότερες πληροφορίες για ανθρώπους, ζώα, πράγματα και

	καταστάσεις	93
	Το επίθετο	
7.1	Κλίση επιθέτων	96
	A Επίθετα σε -ος, -η/-α, -ο	96
	B Επίθετα σε -ος, -ια, -ο.....	98
	Γ Επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ	99
	Δ Επίθετα σε -ής, -ιά, -ί	100
	E Επίθετα σε -ης, -α, -ικο.....	101
	ΣΤ Επίθετα σε -άς/-ής, -ού, -άδικο/-ούδικο/-ήδικο	102
	Z Επίθετα σε -ων, -ούσα, -ον και σε -ων/-ονας, -ον.....	103
	H Επίθετα σε -ύς, -εία, -ύ και σε -ης, -ες	104
	Θ Το επίθετο πολύς.....	105
7.2	Άκλιτα επίθετα	105
7.3	Παραθετικά επιθέτων	107
	A Βαθμοί σύγκρισης των επιθέτων.....	107
	B Συγκριτικός βαθμός	108
	Γ Υπερθετικός βαθμός	108
	Δ Εξαιρέσεις στα παραθετικά.....	110

Ενότητα 8: Μιλώ για ανθρώπους, ζώα, πράγματα και καταστάσεις με άλλο τρόπο.....

	Οι αντωνυμίες	
8.1	Προσωπικές αντωνυμίες.....	114
8.2	Κτητικές αντωνυμίες.....	115
8.3	Αυτοπαθείς αντωνυμίες.....	116
8.4	Οριστικές αντωνυμίες	117
8.5	Δεικτικές αντωνυμίες.....	118
8.6	Αναφορικές αντωνυμίες	119
8.7	Ερωτηματικές αντωνυμίες.....	120
8.8	Αόριστες αντωνυμίες.....	121

Ενότητα 9: Μετρώ, δηλώνω ποσότητα και σειρά .....

	Τα αριθμητικά	
9.1	Απόλυτα αριθμητικά.....	123

9.2 Τακτικά αριθμητικά.....	124
9.3 Πολλαπλασιαστικά αριθμητικά	127
9.4 Αναλογικά αριθμητικά.....	128
9.5 Περιληπτικά αριθμητικά.....	128

Ενότητα 10: Κάνω κάτι, παθαίνω κάτι ή βρίσκομαι σε μια κατάσταση 130
 Το ρήμα

10.1 Γενικά χαρακτηριστικά.....	131
Α Πρόσωπο και αριθμός	131
Β Ποιόν ενεργείας και χρόνοι.....	131
Γ Φωνή και μεταβατικότητα	138
Δ Έγκλιση	141
10.2 Κλίση του ρήματος.....	142
Α Το ρήμα έχω.....	143
Β Α΄ συζυγία.....	144
Γ Β΄ συζυγία.....	149
Δ Σχηματισμός ρημάτων σε -άγω, -βάλλω	153
Ε Συνηρημένα ρήματα.....	155
ΣΤ Ελλειπτικά, απρόσωπα & ανώμαλα ρήματα	155

Ενότητα 11: Δίνω περισσότερες πληροφορίες για ανθρώπους, ζώα, πράγματα και καταστάσεις με έναν ακόμη τρόπο 158
 Οι μετοχές

11.1 Κλιτή μετοχή.....	160
11.2 Άκλιτη μετοχή.....	160

Ενότητα 12: Δίνω περισσότερες πληροφορίες για μια ενέργεια ή κατάσταση 162
 Το επίρρημα

12.1 Είδη επιρρημάτων.....	163
12.2 Επιρρήματα σε -α και -ως	164
12.3 Παραθετικά επιρρημάτων	165

Ενότητα 13: Δηλώνω σχέσεις ανάμεσα σε φράσεις..... 167
 Η πρόθεση

13.1 Απλές και σύνθετες προθέσεις	167
13.2 Λόγιες προθέσεις.....	168

Ενότητα 14: Πώς ενώνω λέξεις, φράσεις και προτάσεις;..... 169
 Σύνδεσμοι και μόρια

14.1 Σύνδεσμοι.....	169
Α Παρατακτικοί σύνδεσμοι	170
Β Σύνδεσμοι που εισάγουν εξαρτημένες δευτερεύουσες προτάσεις	171
14.2 Μόρια.....	171

Ενότητα 15: Πώς δηλώνω συναισθήματα; 173
 Επιφωνήματα

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

Συνθέτω φράσεις και προτάσεις

Σύνταξη

Ενότητα 16: Πώς συνθέτω φράσεις και προτάσεις;..... 176

16.1 Με την πρόταση συνδέω δύο φράσεις	176
16.2 Τα είδη των φράσεων	181
Α Ονοματική φράση.....	181

Β	Ρηματική φράση	182
Γ	Προθετική φράση	184
Δ	Επιρρηματική φράση	184
16.3	Τα είδη των προτάσεων.....	185
Α	Ξεχωρίζω τις προτάσεις με βάση τα συστατικά τους.....	185
Α.1	Η σειρά των συστατικών της απλής πρότασης.....	188
Β	Ξεχωρίζω τις προτάσεις ανάλογα με το αν εξαρτώνται από άλλες ή όχι.....	190
16.4	Εξαρτημένες / δευτερεύουσες προτάσεις.....	192
Α	Ειδικές προτάσεις.....	192
Β	Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις.....	193
Γ	Βουλητικές προτάσεις.....	193
Δ	Ενδοιαστικές προτάσεις.....	194
Ε	Αναφορικές προτάσεις.....	195
ΣΤ	Υποθετικές προτάσεις.....	196
Ζ	Χρονικές προτάσεις.....	196
Η	Αιτιολογικές προτάσεις.....	197
Θ	Εναντιωματικές προτάσεις – παραχωρητικές προτάσεις.....	198
Ι	Τελικές προτάσεις.....	199
ΙΑ	Αποτελεσματικές ή συμπερασματικές προτάσεις.....	199
16.5	Ευθύς – πλάγιος λόγος.....	200

ΠΕΜΠΤΟ ΜΕΡΟΣ

Βρίσκω τις σχέσεις των λέξεων

Παραγωγική μορφολογία - Σύνθεση - Σημασιολογία

Ενότητα 17:	Πώς φτιάχνω νέες λέξεις;.....	202
	Παραγωγική μορφολογία – Σύνθεση	
17.1	Παραγωγή.....	203
17.2	Σύνθεση.....	206
17.3	Αρκτικόλεξα – Συντομογραφίες.....	207
Ενότητα 18:	Τι σημαίνουν οι λέξεις;.....	209
	Οι σημασίες των λέξεων	
18.1	Κυριολεξία – Μεταφορά.....	209
18.2	Συνώνυμα – Αντώνυμα (αντίθετα).....	210
18.3	Ομώνυμα – Παρώνυμα.....	210
18.4	Πολύσημα.....	211

Παραρτήματα

A.	Πίνακας ανώμαλων ρημάτων.....	213
B.	Γλωσσάρι.....	217